

KİŞİYE TAHSİSLİ KENT BAHÇELERİNİN EKOSİSTEM HİZMETLERİNE KATKISI

Hedef

Standart kent bahçeleri ve yeşil parklar genellikle az çeşitte bitkinin çok sayıda ekilmesi ile kurulmaktadır. Bunlar düzenleme ve kültürel faaliyetleri yeterince yerine getirmesine rağmen ön tedarik hizmetlerinin azını karşılayabilmektedir.

Eksiklikleri olan kent bahçeleri, iyi bir örnekle kıyasla, ekosistem hizmetlerinin değerini düşürmektedir. Örneğin kimyasal kullanımı insan sağlığına, flora ve faunaya zarar verir; biyoçeşitlilik ve habitat sayısını azaltır.

Kötü tasarlanmış ve/veya kötü yönetilen bahçelere kıyasla kişiye tahsisli kent bahçeleri (KTKB) sürdürülebilirlik ve işlevlilik açısından ne tür hizmet ve imkanlar sağlamaktadır?

Bu bilgilendirme formunun amacı bahçeyle uğraşanlara temel yönlendirmeleri göstermek, bazen detaylı bilgiler aktarmak ve KHB'ler için iyi uygulamalar geliştirmelerini sağlamaktır. Bu bilgilendirme formu sorunları çözmek ve daha etkili KHB uygulamaları yaratmak adına eylem planları ve işlemler ortaya koymaktadır. Bunlar potansiyel pozitif ve negatif sosyo-ekolojik etkiler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Başarılı uygulama ve teknolojiler KHB'lerin ekosistem hizmetlerini geliştirebilir. Örneğin sıralananların yapılması bu faydaları (kalite, miktar, fiyat... anlamında) artırır:

- Çok çeşitli canlıların her biri için habitatlar temin edilmesi.
- Besin temini.
- Yerel iklim koşullarının düzeltilmesi.
- Rekreasyon faaliyetleri ve doğa ile bağlantı kurma fırsatı verilmesi.

Resim 2 - Bahçenin; sağlıklı, taze ve yerel besin kaynağı ile ön tedarik hazırlığı, Cesis, Letonya. Fotoğraf: Avigail Heller

Resim 3 - Ekolojik koridor, Lizbon, Portekiz. Fotoğraf: Avigail Heller

Bahçe ile Uğraşanlara Mesaj

KTKB'lerin değerli ürün üretimindeki rolü (Ön Tedarik Hizmetleri)

- Çok işlevli alanlar, market ürünlerinin üretiminde yeni görev ve olasılıklar sağlamaktadır. Bu, tıbbi ve aromatik bitkiler de dahil olmak üzere, yetişen bitkilerin taze ve sağlıklı olmalarından kaynaklanır.

Çevre koşulları ve biyoçeşitlilik gelişiminde KHB'lerin rolü (Düzenleyici Hizmetler)

- Ekolojik koridorlar oluşturun ve kentin her noktasındaki büyük park ve bahçeleri birleştirin[1].
- Farklı canlılar için birçok habitat oluşturun ve biyoçeşitliliği zenginleştirmek için birçok farklı çeşitte bitkiler ekin [2].
- Fiziksel toprak bozulmalarını önleyen (örn. erozyon) bitki örtüsünü (örn. toprak örtü ve kök sistemi) koruyun.
- Toprak verimliliğini koruyun, besin azalmasını engelleyin, çürüme ve ayrışmayı geliştirin.
- Yerel ısı dengesini sağlayın.

İlgililerin Refahında KTKB'lerin Rolü (Kültürel Hizmetler)

- Toplumsal çalışma, eğitim ve çevre koruma faaliyetlerini sağlar.
- Pozitif bir bağ kurarak çevreye aidiyet ve refah hissi sağlar [3][4].
- Dekorasyon ve manzara oluşumunu sağlar; örneğin süs ve rekreasyon alanları oluşturur.

Tavsiyeler

Bahçe Planı

- Bahçe oluşturmak için protokollerden faydalanın[5].
- Bireysel ve umumi bahçelendirme etkinlikleri için bahçede alanlar yaratın.
- Birkaç çeşitten çok sayıda bitki ekmek yerine birçok çeşitten bitki ekin (habitat ve tozlaşmayı zenginleştirmek için).
- Nektar bitkileri kullanın [6].
- Ekosistemin yarar ve risklerini de hesaba katın: 1) ürün değeri; 2) doğal kaynak analizini de dahil eden bir plan ihtiyacı; 3) Arazinin uygunluğu ve kısıtlamaları (örn. eğim); 4) Finansal kaynaklar ve enerji maliyetleri gibi sosyo-ekonomik etmenler; 5) yeni alınabilecek muhtemel ihtiyaçlar için dengeli ve tutarlı çözüm yolları (örn. yeni cihazın ekonomik ve çevresel etkileri).

İlgililerin Uygulama ve Denemeleri

- Belirlenmiş alanın koşullarına göre (örn. toprak ve su uygunluğu ve kalitesi) bitki ve bitki dönüşümlerinin sürdürülebilir üretimine destek sağlayacak ve tercihen "organik üretim metotlarını" tercih edin.
- Dışarıdan ve geri dönüşemeyen kaynakların kullanımını en aza indirmek adına geri dönüştürülebilir malzemeler kullanın ve böylece verimi artırın.
- Çevre dostu bir sürdürülebilirlik için haşerat ilacı ve kimyasal kullanımını azaltın.

Daha Fazla Öğrenin

Kaynakça

- [1] **Mata, D.** 2014. Allotment gardens in Lisbon. http://www.urbanallotments.eu/fileadmin/uag/media/Lisbon/Lisbon_report_NK8.pdf
- [2] **Matteson K. C., Ascher J. S., & Langellotto G. A.** (2008). Bee richness and abundance in New York city urban gardens. *Annals of the Entomological Society of America*, 101(1), 140-150.
- [3] **Ferris, J., Norman, C. & Sempik J.** 2001. People, land and sustainability: community gardens and the social dimension of sustainable development. *Social Policy & Administration* 35 (5), 559-568.
- [4] **Hassell, M.** 2002. *The Struggle for Eden: Community Gardens in New York City*. Westport: Bergin & Garvey.

Şekil 4 - Habitatlar ve Biyoçeşitlilik, Cesis, Letonya. Fotoğraf: Avigail Heller

Şekil 5 - Doğaya bağlanmak, Haifa, İsrail. Fotoğraf: Avigail Heller

Karar Mercilerine Mesaj

- KTKB'lerin ön tedarik, düzenleme (habitatlar dahil) ve kültürel hizmetler gibi birçok önemli yararı vardır.
- Sosyo-ekonomik ve ekolojik zorluklara karşı şehirlerin kendini yenileme gücünü bu yararlar sağlamaktadır.
- KTKB'ler yerel ve sağlıklı besin üretir ve böylece besin taşımaya harcanan enerjinin azalmasını sağlar. Dinlenme alanları sağlar, ekolojik koridorlar yaratır, kent stresini azaltır[7] ve sel faaliyetlerini (sığ ve kırılgan toprak yapısı için önemlidir) azaltarak su ve toprak korunumunu sağlar. Toprak verimliliğini ve su kalitesini korur.
- KTKB'lerin karakteristik özellikleri, önemli birçok uygulama ve hizmet sağladığı göz önüne alınarak, karar mercileri tarafından kent ve kent çevresi alanların planlanmasında sosyo-ekolojik sistemlere ve yeşil altyapıya dahil edilmelidirler.
- Şehir yoğunluğunun ve büyüklüğünün artışı dikkata alınarak, KTKB'lerin sayısı artırılmalıdır. Çünkü bu alanlar sözü edilen hizmetleri ile vatandaşların yaşam kalitelerini artırmaktadır.

Tavsiye

- KTKB faaliyetleri için senelik (veya uzun vadeli) bir bütçe oluşturun.
- Belediyede farklı bölümlerden oluşan bir çalışma grubu oluşturun (örn. şehir planlama, parklar, rekreasyon, kültür-halk ve eğitim alanları) ve KHB'lerle ilgilenmek için en az bir sorumlu bulundurun.
- Belirli hedef gruplar seçin: sosyo-ekonomik statü, çocuklu aileler, emekliler, göçmenler gibi ve onların doğa hakkındaki farkındalıklarını ve doğaya bağlılıklarını artırın.
- Boş ve bakımsız alanları belirleyin; belediye arazilerini, yol kenarlarını, var olan ve dönüştürülebilecek parkları, okul ve kreş bahçelerini ve hususi arazileri inceleyin.
- İlgililerin ekolojik faaliyetleri hakkındaki söz ve sorumluluklarını teyit ettirmek adına sözleşme ve düzenlemeler yapın.
- En iyi uygulamayı yapmak adına belediyenin bölge hakkındaki önemli testler, standartlar ve eşik değerler gibi genel bilgilerini kullanın.
- Denemeye teşvik eden ve birçok disiplinden bilgiyi bir araya getiren yönetim formlarını, idare sektörlerini ve vatandaş platformlarını da uygulamalara dahil edin.

Daha Fazla Öğrenin

Kaynakça

- [5] **Levi E., Zeikel A., Galon I. & Lev N.** 2013. The secret of the community gardens. İsrail Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı tarafından yayınlanmıştır. (Sağlık Bakanlığı, Sosyal İş ve Hizmetler Bakanlığı, İnşaat ve Konut Bakanlığı, Doğa Koruma Bakanlığı, JDC İsrail, İsrail Doğa Koruma Vakfı) (İbranice).
- [6] **Heller A., Maoz G., Kagan S., Dag A., Zinger A., Amara R., Slavetsky Y., Chercasky P. & Eisikowitch D.** 2016. Nectar plants in Israel. İsrail Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı tarafından yayınlanmıştır.
- [7] **Coen P., Potchner O. & Bitan A.** 2007. Bioclimatology of urban parks in Tel-Aviv. Yaar, 9:40-46 (İbranice).

YAZARLAR

Avigail Heller¹, Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı, İsrail

Paulo Brito da Luz, INIAV - Milli Tarım ve Veterinerlik Araştırmaları Enstitüsü, Portekiz

¹sorumlu yazar: avigailheller1@gmail.com

İngilizce'den çeviren: Neslihan Demircan, (Atatürk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Türkiye) Email:demircan@atauni.edu.tr

Bilgi Serileri | Sayı 1 V. Türkçe | Çevrimiçi yayın tarihi: 1 Aralık 2016

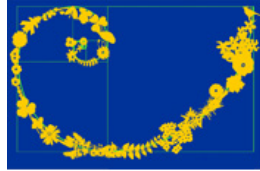

COST (Bilim ve Teknolojide Avrupa İşbirliği), hükümetler arası bir Pan-Avrupa çerçevedir. Görevi, yeni konsept ve ürünleri ortaya çıkaracak bilimsel ve teknolojik gelişmelerin önünü açmak ve Avrupa'nın araştırma ve yenilik kapasitesinin artmasında destekte bulunmaktır.

www.cost.eu

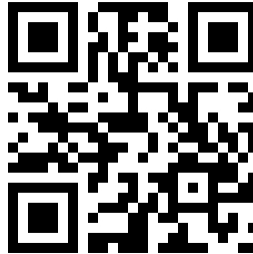

COST, AB Araştırma ve Teknolojik Geliştirme Çerçeve Programı 2020 tarafından desteklenmektedir.

Bu bilgilendirme formu COST tarafından desteklenen COST Action TU1201 Avrupa Şehirlerinde Kişiyeye Tahsisli Kent Bahçeleri çalışmasında elde edilen bilgiler ile oluşturulmuştur.

www.urbanallotments.eu

Avrupa'daki Kent Bahçelerine Katılın!

<https://www.facebook.com/groups/825421310826607/>